

Nový občanský zákoník a jeho dopady na poskytování zdravotní péče

MUDr. Mgr. Jolana Těšinová

Všehrdova 560/2, Praha 1 – Malá Strana, PSČ 118 00
www.akademiemp.cz, email: info@akademiemp.cz
www.facebook.com/akademiemedicinskehoprava

„Čím váženější a pro život užitečnější je lékařské povolání, tím svobodnější musí být pro ty, kteří je vykonávají. Sluší se také, aby lékaři měli určité výsady při užívání svého umění, nesmějí být k ničemu nuceni, nic se jím nesmí nařizovat, vždyť jde o činnost posvátnou, jejímiž učiteli byli bohové a jež je předmětem snažení moudrých mužů; nesmí být otrocky podrobena zákonům, nesmí být ovlivněno strachem ze soudu a jeho trestem.“

Lúkianos

Přehled právních předpisů

- Úmluva o lidských právech a biomedicíně 96/2001 Sb. m. s.
- Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách
- Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Vyhláška č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci

Principy nového občanského zákoníku

- **Respekt ke svobodné vůli člověka a lidské důstojnosti!**
- **Princip nedotknutelnosti člověka!**
- **Ochrana osobnosti člověka a jeho soukromí!**

*„Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí
člověka žít podle svého.“*

*§81 zákona č. 89/2012 Sb.,
občanský zákoník*

„Soukromé právo chrání důstojnost a svobodu člověka i jeho přirozené právo brát se o vlastní štěstí a štěstí jeho rodiny nebo lidí jemu blízkých takovým způsobem, jenž nezpůsobí bezdůvodně újmu druhým.“

*§3 zákona č. 89/2012 Sb.,
občanský zákoník*

*„Non salus, sed voluntas aegroti suprema
lex.”*

*Nikoliv prospěch, ale vůle nemocného
je (pro lékaře) nejvyšším příkazem.*

Úmluva o lidských právech a biomedicíně

Informovaný souhlas

- **Zdravotní služby lze pacientovi poskytnout pouze s jeho svobodným a informovaným souhlasem, nestanoví-li zákon jinak.**
- **Poskytovatel je povinen zajistit, aby byl pacient srozumitelným způsobem informován o zdravotním stavu a o navrženém individuálním léčebném postupu a všech jeho změnách.**
- **Informace o zdravotním stavu je pacientovi sdělena při přijetí do péče a dále vždy, je-li to s ohledem na poskytované zdravotní služby nebo zdravotní stav pacienta účelné.**
- **§31 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb.**

Informovaný souhlas

- **Příčina a původ nemoci (stadium, předpokládaný vývoj)**
- **Účel, povaha, předpokládaný přínos, možné důsledky a rizika**
- **Jiné možnosti poskytnutí zdravotních služeb (vhodnost, přínos, rizika)**
- **Další potřebná léčba**
- **Omezení a doporučení ve způsobu života s ohledem na zdravotní stav**

- **§ 31 odst. 2 zákona č. 372/2011 Sb.**

Forma informovaného souhlasu

- **Ústní**
 - ošetřující zdravotnický pracovník provede do zdravotnické dokumentace záznam o tom, že byla informace podána
- **Písemná**
 - pokud tak stanoví jiný právní předpis
 - pokud tak s ohledem na charakter poskytovaných zdravotních služeb určí poskytovatel
- § 34 zákona č. 372/2011 Sb.

Lege artis

- **Náležitou odbornou úrovní se rozumí poskytování zdravotních služeb podle pravidel vědy a uznávaných medicínských postupů, při respektování individuality pacienta, s ohledem na konkrétní podmínky a objektivní možnosti.**
- **§ 5 odst. 4 zákona č. 372/2011 Sb.**

Smlouva o péči o zdraví

- **Poskytovatel odpovídá za to, že splní své povinnosti s péčí řádného odborníka.**
- **Poskytovatel odpovídá za odbornost výkonu, nikoli za dosažení výsledku.**
- **§ 2636 - § 2646 zákona č. 89/2012 Sb.**

Rozhodnutí Nejvyššího soudu

NS čj. 7 Tdo 219/2005

Za porušení „lege artis“ se běžně považuje pokud lékař při výkonu svého povolání nedodrží rámec pravidel vědy a medicínských postupů, a to v mezích daných rozsahem svých úkolů, podle pracovního zařazení, konkrétních podmínek a objektivních možností.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu

- Závěr o porušení takové povinnosti však může být namístě v případě, když **nesprávná diagnóza** je důsledkem závažného porušení postupů pro její určování, které lékař zavinil a které spočívá např. v bezdůvodném nevyužití dostupných diagnostických metod. Postup lékaře je ovšem vždy nutno hodnotit tzv. „ex ante“ tj. na základě poznatků, které měl k dispozici v době svého rozhodování.

Povinná mlčenlivost

- **Poskytovatel je povinen zachovat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb.**
- **§ 51 zákona č. 372/2011 Sb.**

Právní odpovědnost lékaře

TRESTNĚPRÁVNÍ

↓ trestní řízení

PRACOVNĚPRÁVNÍ

↓ odpovědnost podle
zákoníku práce

DISCIPLINÁRNÍ

↓ disciplinární řízení

Právní odpovědnost poskytovatele

SPRÁVNÍ

↓ **správní řízení (pokuty)**

CIVILNÍ (soukromoprávní)

↓ **žaloba na náhradu újmy na zdraví**
žaloba na ochranu osobnosti

Pohled právní

- Nebyla stanovena správná diagnóza
 - lege artis & non lege artis
 - Byly vyčerpány dostupné diagnostické metody?
- Nebyla zvažována ani navržena epileptochirurgie
 - lege artis & non lege artis
 - Bylo postupováno v souladu s dostupnými vědeckými poznatky (standards)?
 - Byl si lékař vědom této možnosti a bezdůvodně ji nevyužil? nebo
 - Možnost chirurgického řešení opomenul?

Pohled právní

- Pacientka nebyla o možnosti chirurgického řešení informována
 - Neoprávněný zásah do práva na ochranu osobnosti (právo na autonomii)
- Nebyla spojena reprodukční endokrinní dysfunkce s epilepsií
 - lege artis & non lege artis
 - Měl lékař dostatečné informace o pacientce?
Neměla být pacientka předána na vyšší pracoviště?

Pohled právní

- **Vznikla pacientce újma na zdraví v důsledku nesprávného odborného postupu?**
 - vysoké riziko trvalé infertility...
- **Jakou by lékař (příp. poskytovatel zdravotních služeb) nesl odpovědnost?**
 - trestněprávní
 - disciplinární
 - soukromoprávní (civilní)

Shrnutí

- Každé pochybení lékaře neznamená automaticky postup „non lege artis“.
- Jako postup „non lege artis“ je chyba lékaře hodnocena, zejména pokud bezdůvodně nevyužije dostupné diagnostické metody nebo léčebné možnosti nebo použije postupy zastaralé a překonané.
- K vyvození právní odpovědnosti musí být prokázána příčinná souvislost (tzv. kauzální nexus) mezi pochybením a újmou pacienta.
- Za postup „non lege artis“ (largo sensu) je označována i péče bez řádného informovaného souhlasu pacienta.

„Každá osoba, která začne vykonávat určitou profesi, se zavazuje, že při jejím výkonu bude postupovat s rozumnou mírou péče a schopností. Nezavazuje se, je-li advokátem, že za všech okolností vyhrajete váš případ a ani jako lékař se nezavazuje, že dosáhne vašeho vyléčení.“

Děkuji za pozornost.

jolana.tesinova@health.cz

www.medicinskepravo.cz